

## Politične stvari.

### Interpelacija naših državnih poslancev v slovenskih šolah na Koroškem.

V državnega zbora seji 26. januarija so naši državni poslanci, njim na čelu dr. Vošnjak, do naučnega ministerstva stavili to interpelacijo.

Po krškem škofijskem šematizmu za l. 1882. šteje Koroška 108.992 Slovencev v 117 farah s slovensko službo božjo, in 20.282 prebivalcev v 17 farah z mešano nemško in slovensko službo božjo, toraj vsega skupaj 120.000 Slovencev, ki vsi skupaj prebivajo v južnih okrajih koroških.

C. kr. deželni šolski svet koroški je pa z odlokom od 24. julija 1872., št. 1842, ljudske šole po okrajih, kjer Slovenci prebivajo, razdelil v tri vrste:

1. V ljudske šole z nemškim učnim jezikom, v katere je pa vvrstil tudi šole čisto, ali vsaj večidel slovenskih okrajev, kakor v Žrelcu, Krumpendorfu, Gospej Sveti, Št. Martinu, Blatnem gradu, Otmanjih, Porečah, Čajnčah, Velikovcu, Podkloštru in Vratah;

2. v ljudske šole, v katerih je iz pričetka učni jezik slovenski; vendar pa se mora nemščina uže précej v prvem letu gojiti, in ako je le mogoče uže v drugem letu izključljivo kot učni jezik rabiti;

3. v ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot učnim predmetom.

V to zadnjo vrsto pa niso postavili prav nobene ljudske šole, ampak vse tako imenovane slovensko-nemške šole so vtaknili v drugo vrsto, dasiravno je več občin reklo, da naj se nemški jezik, čigar znanje je želeli, v ljudskih šolah kot učni predmet sicer podučuje, da pa sploh se zamore vspešno podučevati le v materinem jeziku.

C. k. deželni šolski svet koroški se pa ni prav nič oziral na pritožbe posameznih občin, kakor sv. Jakoba v Rožni dolini, v Svečah in Bistrici zaradi zanemarjanja slovenskega maternega jezika po ljudskih šolah, ter je preziravši pravi namen ljudskih šol kot njih glavni namen povdarjal priučitev nemškega jezika.

Učiteljem se je pri vsaki priliki priporočalo, da naj se uže v prvem letu pri poduku kolikor mogoče poslužujejo nemškega jezika, in deželni šolski svet je z odlokom od 11. aprila 1877., št. 867, celó razglasil, da bo priznanje petletnih doklad odvisno od podučevanja v nemščini.

V neki od koroškega deželnega šolskega sveta izdani, in učiteljem na ljudskih šolah po slovenskih okrajih namenjeni knjižici „Anleitung zur gesprächweisen Einführung slovenischer Kinder in die deutsche Sprache“ se učiteljem priporoča, da naj s podukom v nemščini prično précej pri otrocih, ki so še le v šolo vstopili, in naj z njimi govoré le nemški, akoravno jih otroci morda ne bi razumeli. Posamezni učitelji se v svoji gorečnosti za ponemčevanje celó tako daleč spozabijo, da slovenskim orokom prepovedujejo celó v privatnem pogovoru med seboj slovenski govoriti!

Ker v učiteljski pripravnici v Celovcu slovenski jezik še za slovenske pripravnike ni zapovedan in se toraj tudi pri preskušnjah ne izprašuje, pridejo učitelji v službe, ne da bi zadostno umeli materni jezik svojih učencev, in včasih ga še celó prav nič ne umó. Od 157 v slovenskih okrajih koroških nastavljenih učiteljev jih 53 slovenski prav nič ne zna, večina od drugih jih zna komaj nekoliko slovenski govoriti, pravilno pisati pa jih zna le prav malo.

Slabi nasledki tega nenaravnega podučevanja se čedalje bolj kažejo; otroci, ki pridejo iz ljudske šole, svojega lastnega maternega jezika ne znajo ne brati ne pisati, nemščine se pa tudi niso toliko naučili, da bi znali nemške tiskovine prebirati. Od tod pa pride, da v splošni oliki žalibog hudo zaostajajo, da npravna in verska zavest čedalje bolj slabi, da svoje gospodarstvo slabo oskrbljujejo, in da vidno hira ljudsko blagostanje.

Zarad teh slabih npravnih in verskih nasledkov izročilo je 97 v slovenskih okrajih podučevajočih katehetov 11. marca 1878. l. deželnemu šolskemu svetu utemeljeno prošnjo, da bi učiteljem zaukazal otroke podučevati na podlagi njih slovenskega maternega jezika, ta jezik do petega leta rabiti, otroke vaditi, da zmorejo svoje misli pismeno v svojem maternem jeziku izraziti, in še le v zadnjih treh letih nemščino kot učni jezik rabiti. Ti 97 katehetje se sklicujejo na to, da jim je pri sedanjih razmerah nemogoče, krščanski nauk vspešno podučevati, ker otroci slovenskega katekizma ne znajo brati, nemškega pa ne umejo ne. Da-si je knezoškofijski ordinarijat krški toplo priporočal to prošnjo, sta jo vendar le deželni šolski svet in c. kr. naučno ministerstvo, do katerega se je bila vložila pritožba, zavrgla, in se je ministerstvo pri tem sklicevalo na avstrijsko šolstvo pred letom 1848. (!), ko so bile vse obstoječe šole večidel nemške, ter je slovenski duhovščini priporočalo, naj nikar ne moti obstoječega reda.

Gledé na te, duhu in jasni določbi ljudske šolske postave in državnih temeljnih postav nasprotujoče razmere ljudskega šolstva v slovenskih delih Koroške države si podpisani prevzvišenega gospoda naučnega ministra vprašati:

1. Ali mu je znano, da za 120.000 Slovencev, ki skupno prebivajo na južnem Koroškem, ni ne ene ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, in da od 157 v slovenskih okrajih podučevajočih ljudskih učiteljev njih 53 slovenskega jezika ni čisto nič zmožnih, ostali pa znajo le nekoliko slovenski govoriti?

2. So mu li znani slabi nasledki tega materni jezik čisto prezirajočega podučevanja, ki zavira duševni napredek, zadušuje versko-npravni čut in podira ljudsko blagostanje med slovenskim prebivalstvom na Koroškem?

3. Hoče li skrbeti, da bo ljudska šola tudi za koroške Slovence spolnovala svoj naravni, v ljudskih šolskih postavah odločeni namen, in da se bodo za ljudske šole po slovenskih okrajih koroških nastavljali le taki učitelji in šolski nadzorniki, ki so slovenskega jezika v besedi in pisavi zmožni?

### Naši dopisi.

**Z Dunaja 30. jan.** — Skoraj bi ne imel ta teden z Dunaja kaj važnega poročati, ako bi se ne bila predložila pretekli teden v državnem zboru do naučnega ministra barona Conrada zanimiva interpelacija zaradi slovensčine v ljudskih šolah na južnem Koroškem, kjer skupaj biva 120.000 Slovencev. Dr. Vošnjak je v interpelaciji v kratkih črtah narisal žalostno podobo „narodne ravnopravnosti“ na Koroškem, pred katero bo po pravici strmelo naše stoletje, strmelo v očigled člana XIX. državnih temeljnih postav, v očigled najvišega prestolnega govora, strmelo gledé na sedanjo vlado, ki nosi imé grofa Taaffe-a in katero bo le tedaj moč razumeti, ako se ne pozabi, da je imé naučnega ministra baron Conrad. — S tem vprašanjem storjen je bil nov začetek na polji našega slovenskega šolstva; pričakujemo pa, da slovenski državni poslanci ne bodo